

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин і права

доцент **Юрій МУДРИК**

« 2 » вересня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Історія держави та права зарубіжних країн

Галузь знань 08 Право

Спеціальність –081 Право

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Право

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС,

Шифр дисципліни – ОЗП.02

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова

Факультет – міжнародних відносин і права

Кафедра – права

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студентів	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	Залік	Іспит
					Всього	Лекції	Лабораторні	Практичні роботи						
Д	1	1	5	150	68	34		34		82			+	

Програма складена ст.викладачем **Інна МАРТИНЮК**

Схвалена на засіданні кафедри **Права**

Протокол від 30 серпня 2024 р. № 1. Зав. кафедри **Микола ВАВРИНЧУК**
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин і права

Голова вченої ради факультету

 Юрій МУДРИК
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

2. Лист погодження

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Декан	Факультет Міжнародних відносин і права	_____	Юрій МУДРИК

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Історія держави і права зарубіжних країн» становить частину фахової підготовки бакалаврів, що отримують освіту в галузі міжнародних відносин, права, суспільних комунікацій та міжнародних економічних відносин. Вона вивчає організацію й діяльність національно-правових систем, які розглядаються як у теоретичному, так і практичному аспектах. Дисципліна «Історія держави та права зарубіжних країн» є однією із фахових дисциплін і займає важливе місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право».

Пререквізити: – вихідна

Кореквізити: – теорія держави і права, міжнародне публічне право, міжнародне приватне право

Відповідно до *Стандарту вищої освіти* із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

- компетентності. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність працювати в команді. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. Уміння застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій в сфері бізнесу.

- програмні результати навчання: Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки задалегідь невідомих умов та обставин. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології. Мати базові навички риторики. Донести до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.

Мета дисципліни сформувані у студентів систему правових знань, основних правових інститутів з історії та права зарубіжних країн на підставі здобутих знань з основ правознавства, цивільного права та інших галузевих і міжгалузевих правових дисциплін, а також засвоєння студентами основних принципів та інститутів права, особливостей правового регулювання відносин, що склалися на сьогодні у правовій системі.

Предмет дисципліни. Правова характеристика історичних та правових відносин, базове законодавство для практичних навичок застосування правових норм в регулюванні міжнародних відносин.

Завдання дисципліни. Набути навичок роботи з історичними аспектами нормативних документів, уміння розв'язувати конкретні правові ситуації, що виникають у правовій діяльності на основі міжнародного законодавств; реалізовувати право у вибраній сфері діяльності, усвідомлювати відповідальність при здійсненні юридично значущих дій

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин, давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю, кладати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології, мати базові навички риторики, доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло, застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.

4. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин відведених на:		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійну роботу
	Перший семестр		
Тема 1. Предмет, методи, періодизація та джерела історії держави і права зарубіжних країн. Предмет історії держави і права зарубіжних країн, місце історії держави і права зарубіжних країн в системі юридичних навчальних дисциплін. Методи історії держави і права зарубіжних країн. Джерела історії держави та права зарубіжних країн	2	2	6
Тема 2. Рабовласницькі держави та право Стародавнього Сходу. Характеристика суспільного ладу країн Стародавнього Сходу. Державний устрій країн Стародавнього Сходу. Державно-правовий розвиток Єгипту. Державно-правовий розвиток Вавилону, Індії, Китаю. Право держав Стародавнього Сходу.	4	4	7
Тема 3. Держава та право країн античної Греції: Афіни і Спарта. Особливості античних держав. Виникнення держав у Греції. Держава і право Спарти, основні риси права Спарти. Основні риси права Афін, державний устрій Афін. Суспільний лад Афін. Закони Клісфена. Солон та його законодавство. Держава та право Афін. Утворення держав у Греції.	4	4	7
Тема 4. Держава і право Стародавнього Риму. Царський період. Періодизація історії Риму. Період республіки. Державний устрій Римської республіки. Період монархії. Право античного Риму. Джерела і характерні риси Риму класичного періоду, посткласичного Риму. Речове право класичного та посткласичного періодів. Сімейне право, спадкове право, особливості кримінального процесу.	4	4	7
Тема 5. Ранньофеодальна держава і право. Особливості феодальної держави і феодального права. «Салічна правда». Право держави франків. Держава франків.	4	4	7
Тема 6. Станово-представницька монархія в країнах Західної Європи. Причини та передумови встановлення станово-представницької монархії. Монархія у Франції, Англії, Німеччині.	2	2	6
Тема 7. Абсолютна монархія в країнах Західної Європи. Виникнення абсолютної монархії. Французький	2	2	6

класичний абсолютизм. Абсолютна монархія в Англії, Німеччині.			
Тема 8. Держава і право буржуазної Англії. Англіїська держава періоду буржуазної революції, формування англосаксонської системи права. Етапи революції.	2	2	6
Тема 9. Держава і право США (18-19 ст.ст.). Війна за незалежність у Північній Америці та утворення США. Білль про права 1791 року	2	2	6
Тема 10. Держава і право Франції 18-19 ст.ст. Буржуазна революція 1789-1794 рр. Та створення буржуазної держави. Конституція 1793 року.	2	2	6
Тема 11. Держава і право Німеччини у 19 ст. політичний розвиток Німеччини у першій половині 20 ст.. Об'єднання Німеччини. Конституція Німецької імперії 1871р.	2	2	6
Тема 12. Державно-правовий розвиток країн Західної Європи, США та Японії у першій половині 20 ст. основні зміни державного устрою. Встановлення фашистської диктатури в Німеччині	2	2	6
Тема 13. Державно-правовий розвиток держав Західної Європи та Японії після Другої світової війни. Державно-правовий розвиток Німеччини. Постдамська конференція. Федеративна республіка Німеччина. Німецька демократична республіка. Конституційний розвиток Японії.	2	2	6
Разом за 1-й семестр:	34	34	82

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації*	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Предмет, методи, періодизація та джерела історії держави і права зарубіжних країн. Предмет історії держави і права зарубіжних країн, місце історії держави і права зарубіжних країн в системі юридичних навчальних дисциплін. Методи історії держави і права зарубіжних країн. Джерела історії держави та права зарубіжних країн. Літ. 1-6	2
2	Рабовласницькі держави та право Стародавнього Сходу. Характеристика суспільного ладу країн Стародавнього Сходу. Державний устрій країн Стародавнього Сходу. Державно-правовий розвиток Єгипту. Державно-правовий розвиток Вавилону, Індії, Китаю. Право держав Стародавнього Сходу. Літ. 2-4	4
3	Держава та право країн античної Греції: Афіни і Спарта. Особливості античних держав. Виникнення держав у Греції. Держава і право Спарти, основні риси права Спарти. Основні риси права Афін, державний устрій Афін. Суспільний лад Афін. Закони Клісфена. Солон та його законодавство. Держава та право Афін. Утворення держав у Греції.	4

	Літ. 3-5	
4	Держава і право Стародавнього Риму. Царський період. Періодизація історії Риму. Період республіки. Державний устрій Римської республіки. Період монархії. Право античного Риму. Джерела і характерні риси Риму класичного періоду, посткласичного Риму. Речове право класичного та посткласичного періодів. Сімейне право, спадкове право, особливості кримінального процесу. Літ.5-6	4
5	Ранньофеодальна держава і право. Особливості феодальної держави і феодального права. «Салічна правда».Право держави франків. Держава франків. Літ. 2-4	4
6	Станово-представницька монархія в країнах Західної Європи. Причини та передумови встановлення станово-представницької монархії. Монархія у Франції, Англії, Німеччині. Літ. 2-3	2
7	Абсолютна монархія в країнах Західної Європи. Виникнення абсолютної монархії. Французький класичний абсолютизм. Абсолютна монархія в Англії, Німеччині. Літ. 1-4	2
8	Держава і право буржуазної Англії. Англійська держава періоду буржуазної революції, формування англосаксонської системи права. Етапи революції. Літ. 3-4	2
9	Держава і право США (18-19 ст.ст.). Війна за незалежність у Північній Америці та утворення США. Білль про права 1791 року літ. 1-4	2
10	Держава і право Франції 18-19 ст.ст. Буржуазна революція 1789-1794 рр. Та створення буржуазної держави. Конституція 1793 року. Літ.2-3	2
11	Держава і право Німеччини у 19 ст. Політичний розвиток Німеччини у першій половині 20 ст.. Об'єднання Німеччини. Конституція Німецької імперії 1871р. Літ. 2-5	2
12	Державно-правовий розвиток країн Західної Європи, США та Японії у першій половині 20 ст. Основні зміни державного устрою. Встановлення фашистської диктатури в Німеччині літ. 1-3	2
13	Державно-правовий розвиток держав Західної Європи та Японії після Другої світової війни. Державно-правовий розвиток Німеччини. Постдамська конференція. Федеративна республіка Німеччина. Німецька демократична республіка. Конституційний розвиток Японії. Літ.1-5	2
	Разом	36

5.2. Зміст семінарських занять

Номер п/п	Тема семінарських занять для студентів денної форми навчання	Кількість годин
1	2	3
1	Предмет, методи, періодизація та джерела історії держави і права зарубіжних країн. Предмет історії держави і права зарубіжних країн, місце історії держави і права зарубіжних країн в системі юридичних навчальних дисциплін. Методи історії держави і права зарубіжних країн. Джерела історії держави та права зарубіжних країн Літ. 1-6	2
2	Рабовласницькі держави та право Стародавнього Сходу. Характеристика суспільного ладу країн Стародавнього Сходу. Державний устрій країн Стародавнього Сходу. Державно-правовий розвиток Єгипту. Державно-правовий розвиток Вавилону, Індії, Китаю. Право держав Стародавнього Сходу. Літ. 2-4	4
3	Держава та право країн античної Греції: Афіни і Спарта. Особливості античних держав. Виникнення держав у Греції. Держава і право Спарти, основні риси права Спарти. Основні риси права Афін, державний устрій Афін. Суспільний лад Афін. Закони Клісфена. Солон та його законодавство. Держава та право Афін. Утворення держав у Греції. Літ. 3-5	4
4	Держава і право Стародавнього Риму. Царський період. Періодизація історії Риму. Період республіки. Державний устрій Римської республіки. Період монархії. Право античного Риму. Джерела і характерні риси Риму класичного періоду, посткласичного Риму. Речове право класичного та посткласичного періодів. Сімейне право, спадкове право, особливості кримінального процесу. Літ.5-6	4
5	Ранньофеодальна держава і право. Особливості феодальної держави і феодального права. «Салічна правда».Право держави франків. Держава франків. Літ. 2-4	4
6	Станово-представницька монархія в країнах Західної Європи. Причини та передумови встановлення станово-представницької монархії. Монархія у Франції, Англії, Німеччині. Літ. 2-3	2
7	Абсолютна монархія в країнах Західної Європи. Виникнення абсолютної монархії. Французький класичний абсолютизм. Абсолютна монархія в Англії, Німеччині. Літ. 1-4	2
8	Держава і право буржуазної Англії. Англійська держава періоду буржуазної революції, формування англосаксонської системи права. Етапи революції. Літ. 3-4	2
9	Держава і право США (18-19 ст.ст.). Війна за незалежність у Північній Америці та утворення США. Білль про права 1791 року літ. 1-4	2
10	Держава і право Франції 18-19 ст.ст. Буржуазна революція 1789-1794 рр. Та створення буржуазної держави. Конституція 1793 року. т.2-3	2

11	Держава і право Німеччини у 19 ст. Політичний розвиток Німеччини у першій половині 20 ст.. Об'єднання Німеччини. Конституція Німецької імперії 1871р. Літ. 2-5	2
12	Державно-правовий розвиток країн Західної Європи, США та Японії у першій половині 20 ст. Основні зміни державного устрою. Встановлення фашистської диктатури в Німеччині. Літ. 1-3	2
13	Державно-правовий розвиток держав Західної Європи та Японії після Другої світової війни. Державно-правовий розвиток Німеччини. Постдамська конференція. Федеративна республіка Німеччина. Німецька демократична республіка. Конституційний розвиток Японії. Літ.1-5	2
Разом		34

5.3 Зміст самостійної (індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до семінарських занять, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуального завдання тощо.

Номер лекції	Самостійна робота студентів	
	Зміст	Год.
1	2	3
1	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №1	6
2	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №2	7
3	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №3	7
4	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №4	7
5	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №5	7
6	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №6	6
7	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №7	6
8	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №8	6
9	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №9	6
10	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №10	6
11	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №11	6
12	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до	6

	семінарського заняття №12	
13	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до семінарського заняття №13	6
	Разом:	82

6. Технології та методи навчання

Освітній процес університету передбачає постійне відвідування студентами лекційних та семінарських занять. При підготовці до семінару студенту необхідно уважно ознайомитися з питаннями, які винесено на заняття. Після цього приступити до вивчення навчальної літератури, нормативного матеріалу. Підготовка до заняття повинно здійснюватись шляху пошуку відповідей на винесені на семінар питання. Вивчення навчальних питань доцільно супроводжувати необхідними помітками у конспектах. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання і зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»). Вивчення навчальних питань доцільно супроводжувати необхідними помітками у конспектах. Завершальний етап підготовки до семінару полягає в складанні планів виступу з кожного питання семінару. Тобто підготовка до заняття: потребує опрацювання конспекту лекцій та повторення питання плану семінарського заняття; ознайомлення з рекомендованою основною і додатковою літературою; виконання завдання, опрацювання тестів, що винесених на самостійну підготовку; при наявності труднощів студент може сформулювати питання до викладача для отримання роз'яснення того чи іншого положення теми.

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та лабораторних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування перед допуском до лабораторного заняття;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми;
- презентація індивідуальних завдань;
- виконання домашніх завдань.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться методом тестування з усього матеріалу дисципліни. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається невстигаючим.

8. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням.

Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. захист курсового проекту здійснюється публічно перед комісією, призначеною зав. кафедри, у строки, встановлені графіком.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі),

	якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів у денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль, іспит
<i>Третій семестр</i>			
СЗ	ТК:	Р	Залік
УО	Т №1-9	1	
ВК: 0,6	0,2	0,2	

Примітка: СЗ – семінарські заняття; ТК – тестовий контроль; Р – реферат; УО – усне опитування; Т – теми дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль
<i>II семестр</i>				
Семінарські заняття	Контрольна робота (КР)	Тестовий контроль (Т К):	Реферат	Залік за рейтингом
УО (мінімальна кількість оцінок усього опитування – б)	тема №5	(тема №9)	1	
ВК: 0,4	0,2	0,2	0,2	

Примітка: Т – тема дисципліни; УО- усне опитування, КР- контрольна робота; ВК – ваговий коефіцієнт

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі графи для відповідей мають бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування. Тестування студент може також пройти і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Оцінювання тестових завдань

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії
A	4,75–5,00	5 Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4 Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4 Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3 Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3 Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2 Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2 Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

9. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Предмет та метод ІДПЗК.
1. Періодизація та історіографія держави та права зарубіжних наук.
1. Теорії походження держави та права.
2. Держава та право Давнього Єгипту. Реформи Аменхотепа IV.
3. Шумерські міста-держави.
4. Месопотамія під владою Аккаду.
5. Вавилонська держава. Закони Хаммурапі.
6. Хетська держава.
7. Урарту та Ассирія.
8. Нововавилонське царство.
9. Перська держава.
10. Індська (Хараппська) цивілізація. Суспільний та політичний устрій у індоаріїв.
11. Система варн в Давній Індії.
12. Закони Ману. Брахманізм. Держава Нандів.
13. Династія Маур'їв.
14. Імперія Гуптів.
15. Найдревніші китайські держави : Шань-Інь, Західне та Східне Чжоу. Період Чжаньго.
16. Реформи Шань Яна у царстві Цінь та їх значення.
17. Конфуціанство. Легістська модель держави.
18. Імперія Цінь. Реформи Цінь Шихуанди.
19. Імперія Хань у III ст. до р.х. – III ст. р.х.
20. Виникнення і розвиток давньогрецької державності.
21. Виникнення грецького полісу, його суть та різновиди.
22. Атенська держава. Реформи Тезея, Солона, Клісфена, Перикла.
23. Суспільний і державний лад Атен. Право та суд. Закони Драконта.
24. Давня Спарта : особливості устрою. Закони Лікурга.
25. Виникнення Давнього Риму, періодизація його історії.
26. Реформи Сервія Тулія.
27. Римська республіка та її занепад.
28. Реформи Гракхів.
29. Військові реформа Марія.
30. Диктатура Сулли і Юлія Цезаря.
31. Перехід до монархії. Принципат. Колонат. Домінат.
32. Реформи Диоклетіана та Костянтина.
33. Римське право.
34. Геополітичне середовище виникнення і розвиток ранніх державних утворень у Західній Європі.
35. Держава та право Франків : суспільний та державний лад. Реформи Карла Мартела.
36. Салічна правда. Судовий процес, ордалії.
37. Англосаксонські королівства як державні утворення, їх об'єднання в єдину державу.
38. Зміни в суспільному і державному устрої.
39. Варварські правди.
40. Утворення та розвиток держави і права у германців.
41. Візантія: особливості соціально-економічного та політичного розвитку.
42. Реформи Юстиніана у Візантії.
43. Основні джерела права у Візантії. Суд.
44. Перше та друге Болгарське царство. “Закон судний людям”.
45. Сербська держава та право. Законник С. Душана.
46. Держава та право західних слов'ян.
47. Зміни в суспільному устрої середньовічних країн та їх вплив на процес державотворення.
48. Реформи Людовіка IX у Франції. Генеральні штати. Центральне та місцеве управління.

49. Англійський парламент. Суд присяжних. Місцеве самоврядування.
50. Рейхстаг та ландтаги Німеччини.
51. Реконкіста. Іспанські кортеси.
52. Виникнення міст і міської автономії. Міські республіки.
53. Гільдії та цехи як форма суспільної організації.
54. Магдебурзьке право.
55. Держава та право феодального Китаю.
56. Державний лад Делійського Султанату і Монгольської Індії.
57. Станово-представницька структура Індії. Право.
58. Особливості розвитку феодальної держави в Японії. Режим сьогунату. Право.
59. Арабський Халіфат. Джерела та основні інститути мусульманського права.
60. Передумови абсолютизму.
61. Абсолютна монархія у Франції.
62. Особливості абсолютизму в Англії.
63. Німецький абсолютизм.
64. Абсолютна монархія в Іспанії.
65. “Освічений” абсолютизм (Прусія. Австрія, Іспанія).
66. Особливості права в абсолютних монархіях.
67. Конституція Німецької імперії 1871 р.
68. Англійська революція та її вплив на державний устрій та право.
69. Виникнення Сполучених Штатів Америки. “Декларація незалежності Сполучених Штатів”.
70. Перша конституція США. “Статті конфедерації” 1781 р. Конституція 1787 р.
71. Право та суд. “Біль про права”, закон про судоустрій США.
72. Революція у Франції і зміни в державному будівництві та праві.
73. Конституція Франції 1946. Четверта республіка
74. Паризька комуна
75. Від німецького союзу до німецької імперії. Гегемонія Прусії.
76. Особливості устрою Австро-Угорщини.
77. Встановлення фашистської диктатури в Німеччині
78. Державно-правовий розвиток ФРН та НДР
79. Рейнський союз
80. Державно-правовий розвиток Великобританії
81. Якобінська конституція
82. Кодекс Наполеона
83. Декларація Об'єднаних націй
84. Виникнення нових держав у Латинській Америці.
85. Виникнення нових держав у Європі.
86. Конституція 1947 року в Японії
87. Розвиток держави та права в Японії в ХІХ-поч. ХХ ст.
88. Формування англосаксонської та континентальної систем права
89. Теорія “третього Риму”.
90. Вплив ІІ світової війни на державотворчий процес в країнах Західної Європи
91. Вплив ІІ світової війни на державотворчий процес в країнах Північної Америки.
92. Крах колоніальної системи та створення нових держав.
93. Статут ООН
94. Загальна декларація прав людини 1948 р.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бостан Л., Бостан С. Історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 730 с.
2. Грубінко, А. В. Історія держави і права зарубіжних країн та римське право : навч. посіб. / А. В. Грубінко. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. 384 с.
3. Історія держави і права зарубіжних країн : хрестоматія-практикум: навч. посіб. / [авт. кол.: Бурдін М. Ю., Гавриленко О. А., Головка Б. Г., Загуменна Ю. О. та ін.], за заг. ред. О. М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2023. 904 с.
4. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник / О. М. Бандурка, О. М. Головка, І. А. Логвиненко та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. 22 Бандурки ; вступ. слово О. М. Бандурки. 2-ге вид., допов. та змін. Харків : ХНУВС, 2021. 596 с.
5. Історія держави та права : навчальний посібник / Д.Є. Забзалюк, В.С. Макачук, В.Я. Марковський, В.Д. Яремчук, Н.Я. Рудий ; заг. ред. Д.Є. Забазалюка та В.Я. Марковського ; Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів : СПОЛОМ, 2021. 438 с.
6. Яремчук В. Д. Історія держави і права зарубіжних країн : дефініції, схеми, таблиці : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. 244 с.

Додаткова

1. Аракелян М., Василенко М. Право Європейського Союзу. Одеса: Фенікс, 2022. 390 с.
2. Атаманова Н. Особливості правового становлення «Нового курсу» президента США Ф. Рузвельта. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. 2018. № 1. С. 3–6.
3. Баймуратов М., Хоббі Ю. Модифікації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції в контексті взаємовідносин Європейського Союзу з державами-членами: монографія. Суми: Університет. кн., 2013. 300 с.
4. Бедрій М. Правові звичаї Стародавнього Китаю: деякі аспекти регулювання суспільних відносин. Часопис Київського університету права. 2015. № 1. С. 15-18.
5. Бесєдіна Н. Країни арабського сходу: особливості становлення та розвитку політичних систем. Історична пам'ять. 2019. № 1. С. 104-113.
6. Броскат М. Держава Гітлера: створення і розвиток внутрішньої структури Третього рейху. К.: Наука, 2019. 384 с.
7. Бруслик О. Конституційно-правова трансформація британської монархії в новітню епоху Єлизавети II. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 2. С. 133-146.
8. Грубінко А. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 392 с.
9. Гринько С., Голуб С. Римське право та його історичне значення. Університетські наукові записки. 2016. № 3. С. 342-350
10. Дахно І. Право Європейського Союзу: навчальний посібник. Київ: Центр учб. літ., 2018. 415 с.
11. Дахно І. Право Європейського Союзу: навчальний посібник. Київ: Центр учб. літ., 2018. С. 208–360.

11. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua>
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khmnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <https://elar.khmnu.edu.ua/home>.